

Finansdepartementet
postmottak@fin.dep.no

Deres ref.
13/2146

Vår ref.
033-13

Dato
12.08.2013

Høring - Rapport om land-for-land rapportering – Uttalelse

Norsk Presseforbund (NP) er fellesorganet for alle norske medier i etiske og redaksjonelt faglige spørsmål. Norsk Redaktørforening (NR) organiserer rundt 750 norske redaktører fra alle typer medier. Norsk Journalistlag (NJ) er organisasjonen for redaksjonelle medarbeidere og frilansere som har journalistikk som hovedyrke. Alle foreningene har blant annet som formål å verne om ytrings- og informasjonsfrihet.

Om høringsprosessen

Høringen angår åpenhet rundt pengestrømmen fra norsk eide selskaper til og i utlandet. Til tross for at dette er et viktig spørsmål for mediene, ble vi ikke oppført som høringsinstans. Da presseorganisasjonene ble kjent med høringen, var det en uke igjen av høringsfristen. Vi ba da om en utvidet frist på to uker, og fikk til svar i e-post til Arne Jensen 6. august 2013 at departementet ” i dette tilfellet ikke [kan] garantere at det vil være mulig å ta hensyn til høringsmerknader som kommer inn etter høringsfristens utløp”.

Til dette vil vi anmerke:

Normal høringsfrist er 3 måneder. Høringsbrevet er datert 7. mai. Dvs fristen skulle formelt sett vært satt til 7. august. I tillegg kommer at fellesferien faller midt i høringsperioden., noe departementet selv bruker som begrunnelse for treg respons på vår forespørsel om utsatt frist i overnevnte e-post. Det er derfor mye som taler for at fristen burde vært satt lenger og ikke kortere enn kravet på 3 måneder.

Det bør være unødvendig å minne om begrunnelsen for at saker sendes på høring. Hensynet til sakens opplysning, uttalerett og tillitt til beslutninger som tas, tilsier at alle som kan tenkes å ha

innspill til en lovendring, bør få uttale seg. At mediene verken i forkant, eller når vi ber om det i ettertid, tas med som part i denne saken, anser vi som et brudd på disse demokratiske spillereglene. Det svekker dessuten sakens opplysning, og dermed kvaliteten på et fremtidig regelverk, at ikke en så betydelig brukergruppe, får komme med innspill.

På bakgrunn av dette vil vi på det sterkeste oppfordre departementet til å ta med vårt innspill i det fremtidige arbeidet med land-for-land rapportering. Vi vil samtidig oppfordre departementet i fremtiden til å ta med mediene som høringsinstans i alle saker som har med innsyn, åpenhet og tilgang til opplysninger, da dette er forhold av stor betydning for oss og mediene sitter med mye kunnskap.

Vi ønsker en skriftlig tilbakemelding på om vår høringsuttalelse vil bli tatt med i saksbehandlingen.

Til høringen:

Vi vil først understreke at vi er svært positive til innføring av krav om LLR i Norge. Vi vet av erfaring at pengestrømmer til utlandet er vanskelig å følge, og at det er tids- og ressurskrevende å få tak i opplysninger, og ofte tilfeldig om man får og hva man får tak i.

I likhet med arbeidsutvalget, mener vi rapporten bør være et elektronisk dokument som gjøres tilgjengelig på selskapets nettsted. Vi antar det naturlig vil være at det inntas i selskapets årsmelding, evt. med en henvisning slik arbeidsgruppa også foreslår (s. 28). For å sikre at dette skjer, bør kravet til hvor dette skal publiseres fremgå av samme regelsett som LLR. Vi viser her til formålet om åpenhet og tilgjengelighet for vertslandets befolkning. At disse tallene er åpent tilgjengelige er helt avgjørende for mediens muligheter til å granske pengestrømmer, vurdere skattesystemet og avdekke eventuelle hull i lovverket eller lovbrudd. Vi har allerede i dag flere eksempler på at mediene har avdekket forhold av vesentlig betydning for selskaper som har virksomhet i utlandet. Med formelle krav til åpen rapportering på dette området, vil mulighetene for mediene til å ettergå selskapenes transaksjoner bli vesentlig utvidet. Det er i regjeringens og det norske samfunnets interesse.

Vi støtter arbeidsgruppas grunntanke om at man bør ha nasjonale regler som går lenger enn kompromissteksten i EU-kommisjonens forslag til regler om LLR, og at det ikke er grunnlag i EU-direktivet til å si at reglene skal være fullharmoniregler. Samtidig merker vi oss utvalgets usikkerhet i spørsmålet om på hvilke områder direktivet er minimumsregler og fullharmoniregler. Det er viktig at denne usikkerheten tas videre, og at man vurderer om det virkelig eksisterer noen juridiske begrensninger i at Norge også på andre områder enn rapportering av betalinger, innfører regler som går lenger enn direktivet. Arbeidsgruppa begrunner begrensningen i hvilke selskaper LLR skal gjelde for, nettopp i juridiske begrensninger, både i direktivet og EØS-avtalen. Om dette skal ligge til grunn for det videre arbeidet, er det svært viktig å få kvalitetssikret dette juridisk.

Norge er ambisiøs på området offentlighet og innsyn, og bør også på dette området ha et regelverk som går utover et minimumssett av kompromissregler. Med dette som bakgrunn har vi følgende innspill til arbeidsgruppas forslag:

1. Hvem skal LLR-kravet gjelde for?

LLR-kravet bør gjelde for alle selskaper i alle bransjer som driver virksomhet i utlandet, ikke bare

selskaper som driver med petroleum, gruvedrift og skogsdrift, som arbeidsgruppa legger til grunn. Særlig bør det gjelde for virksomheter hvor det kreves lisenser/konsesjoner fra myndigheter fordi dette erfaringsmessig medfører høy risiko for korrupsjon. Shipping og oppdrettselskaper er eksempler på selskaper med store verdier og betydelig virksomhet i utlandet. Disse bør omfattes.

Vi har mange eksempler fra selskapet utenfor petroleums-, gruve- og skogsdrift som bekrefter at behovet for innsyn også gjelder der:

Selskapene Google, Amazon, og Starbucks mangeårige skatteunndragelse, er noen eksempler. Det samme er saken fra 2012 der det kom fram at den ukrainske staten kan være svindlet for 1,9 milliarder kroner i to rigghandler som blant annet involverte den norske investoren John Fredriksen og investor Øystein Stray Spetalen ¹.

Norges desidert største skattesak - Transocean-saken - omhandler skatteunndragelse i milliardklassen, pga såkalt internprising. Riggselskapet flytter overskudd fra land med høy skatt til land med lav skatt, og bryter dermed prinsippet om at overskudd skal beskattes i det landet det er opptjent. Denne formen for skattekriminalitet antas å være omfattende, men er veldig vanskelig i avdekke fordi den er så internasjonal og fordi det per i dag ikke gjelder krav om rapportering. I likhet med hva Transparency International foreslår mener vi det bør innføres krav til rapportering som kaster lys over "Transfer pricing", og vi viser i denne forbindelse til TI Norges høringsuttalelse punkt 2.c.

Det norske gjødselselskapet Yara skal ved hjelp av fiktive fakturaer ha overført over 8 millioner kroner til den tidligere statsministeren, oljeministeren og toppsjefen i det libyske statsoljeselskapet NOC. Som følge av dette er selskapet nå under etterforskning av Økokrim for grov korrupsjon. Det er allerede avdekket at selskapet har gjennomført «uakseptable utbetalinger» i India, Libya og Sveits.

Norges største rådgivende ingeniørfirma – Norconsult - var involvert i en korrupsjonssak i Tanzania, der to Norconsult-ansatte er domfelt og selskapet midlertidig svartelistet av Verdensbanken. Selskapet trakk seg ut av Tanzania etterpå pga korrupsjonsfare.

Dette er selskaper som alle vil falle utenfor kravet om publisering av skatteopplysninger fordi de ikke er "naturressurselskaper". Eksemplene viser likevel at behovet er minst like stort i selskaper som driver annen aktivitet. Dessuten driver flere av de nevnte selskapene konsulent- og tilretteleggingsvirksomhet eller er leverandører for "naturressurs selskaper". Skillet mellom type virksomhet blir derfor unaturlig.

2. Selskapets størrelse

LLR-kravet bør etter vårt syn gjelde også for mindre og mellomstore virksomheter. Korrupsjon skjer ikke bare i de aller største selskapene.

I norsk sammenheng tyder mye på at det var nå nedlagte "lillebror" Saga Petroleum som hadde de største korrupsjonssyndene på merittlisten blant norske oljeselskaper. Saker som kom frem (etter at de var strafferettslig foreldet) i forbindelse med sammenslåingen med Statoil/Hydro.

¹ Mer om saken, se <http://www.dn.no/energi/article2380468.ece> og <http://www.na24.no/nyheter/article3383034.ece>

De administrative kostnadene ved å rapportere er etter vårt syn ikke tungtveiende nok til at disse virksomhetene skal unntas. Dessuten vil også små og mellomstore bedrifter måtte ha disse opplysningene tilgjengelig internt i sine regnskap og for innrapportering til skattemyndighetene. Prosjekter er som regel også meget godt dokumentert. Land til land rapportering i tillegg til dette, kan ikke sies å være uforholdsmessig byrdefullt, sett opp mot den gevinsten samfunnet oppnår ved en slik åpenhet.

3. Hva skal rapporteres?

Vi er svært positive til at arbeidsgruppa foreslår å utvide kravet til rapportering sammenlignet med forslaget som ligger i EU. Dette er også helt nødvendig for at de innrapporterte opplysningene skal gi mening og at rapporteringen skal ha den demokratiske gevinsten som man ønsker.

Ut over de opplysningene arbeidsgruppa foreslår, mener vi at rapporteringen også bør synliggjøre finansieringskostnader, arbeidskraftkostnader og inntekter før skatt. For salgsinntekter, kjøp av varer og tjenester og finansieringskostnader, bør det skilles mellom transaksjoner innad i samme eiergruppe og transaksjoner med andre utenfor eiergruppen.

I likhet med Transparency International Norge mener vi at man også bør synliggjøre samfunnsbidrag, veldedige bidrag og sponsorships, da dette er et viktig middel for å avdekke korrupsjon.

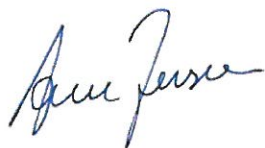
4. Innføringen av LLR-rapportering

Det er viktig at kravet er forankret i et samlet regelverk, gjerne i form av en forskrift, som både klargjør **hvem** som er forpliktet, og til **hva** og **hvordan** rapporteringen skal skje. Dette for å unngå misforståelser eller praksis i strider med intensjonen. Videre bør man, som også arbeidsgruppa er inne på, ha en langsiktig plan om å innlemme flest mulig selskaper. Velger man å følge arbeidsgruppas anbefaling om å begrense LLR-kravet til noen type selskaper, bør målet være å utvide kravet til å omfatte flere selskaper.

Vi vil for øvrig også gi vår støtte til hørings svarene fra Transparency International Norge, Publish What You Pay Norge og Attac Norge.

Med vennlig hilsen

For Norsk Redaktørforening

Arne Jensen
ass. generalsekretær

For Norsk Journalistlag

Thomas Spence
leder

For Norsk Presseforbund

Kristine Foss
juridisk rådgiver